

Tá krubban er tóm bítast hestarnir

ANFNINNUR
GARDALÍÐ

Nú um dagarnar hoyra vit um, at arbeiðið við at gera figgjarlógina fyri 2010 er byrjað. Hvussu kann minkast um undirskotið, hvat kann skerjast, og hvar kann samgongan sleppa frammat við spariknívínum?

Jú, lættast er sjálvsagt at leypa uppum, har garðurin er lægstur, og hvar er so tað? Sjálvsagt er tað tann vanligi skattgjaldarin, sum enn einaferð skal bløða. Javnarflokkurin við Jóhannes Eidesgaard á odda, vísir á móguleikan at avtaka sjómanskattin, minkaðan rentustuðul, mv, at timalønt sjálvi gjalda læknaváttan, minkaðan pápapening o.s.v. Heilt erlíg, er ætlanin tann, at avlaga fiskivinnuna fullkomuliga? Hetta er ikki fyrstu ferð, at tosað verður um at avtaka sjómanskattin. Við lóg hækkaði skatturin, t.v.s. vit hövdu frádrátt sum var 15% av 500,000 kr., hesin bleiv lækkaður til 14% av 470,000 kr.

Men ikki tí, tosað hefur verið um at minka veiðutrýstið og eg trúgvi, at tað hendir, um sjómanskatturin verður avtikin. Tí, sum nú er, liggur ein partur av flotanum, deils av vánaligu fiskaprisinum og harvið truplum skiparakstri. Uttan iva kemur ein nógv størri partur av flotanum framyvur at liggja, grundað á manningartrot, tá/um sjómanskatturin er avtikin.

Í øðrum londum t.d. Noreg hava teir hækkað frádráttin til sjómenn, fyri at fáa fólk at manna fiskiflotan, meðan vit her á landi velja at gera júst tað øvugta.

Nær fara landsins politikarar at vísa ágbyrgd fyri sínum gerðum? Hví ikki byrja sparingarnar innan teir politisku karmarnar? Hví ikki avtaka uppsagnarlønina og tær stóru upphæddirnar í koyripengum, sum einans politikarar fáa hendur á, ikki tann vanligi borgarin? Og tær ymisku pensjónirnar sum eru arvaligar??

Eg haldi, at tann vanligi skattgjaldarin bløðir nokk og meir enn nokk eisini. Ein móguleiki er eisini at lækka tingmannalønina. Sagt við øðrum orðum, byrjið við tykkum sjálvum fyrst, fáid síðani fólk við. Fólk sum hava sett seg í búgv, hava sjálvandi tikið fyrivarni viðvíkandi rentustuðli. Fyri sjófolk er hædd sjálvandi tikin fyri sjómanskattinum, og tað eru bankarnir, sum seta roknistykkið upp fyri kundarnar. Bankarnir siga nei til lán, um tú ikki hefur ein ávísan uppspandan tøkupening, sum er ætlaður til at breyðføða og klæða familjuna. Nú sær ikki mætari út, enn at grundarlagið fyri einstøku familjuni kann syndrast, nú hestarnir bítast í Tinganesi, tí botnurin í krubbuni sæst.

Nei, byrjið við tykkum sjálvum fyrst og vísið Føroya fólk, at tað er føroyskur mergur í ryggsoyluni á tykkum.

So funnu vit olju... enn einaferð

HERGEIR
STAKSBERG

Jau, tú las rætt. Tað er nokk av olju at finna í Føroyum. Vit eru faktiskt so mikið framkomin í Føroyum, tá tað kemur til olju-leiting, at ongin grund er at uppsøkja oljuna, tí hon kemur til okkara.

Um vit bara taka seinastu vikuna, so hefur Nólsoyarfjørðurin pumpað túsundtals litrar av oljupengum inn í tað føroyska samfelagið. Vit hava faktiskt so nógva olju, at vit meir enn

fegin vilja deila hana við okkara fiski, goggum og hvalspýggjum.

Endiliga havi eg fatað hugskotið handan Atlantic Petroleum & Co. Tá Føroyar leita eftir olju, so merkir tað faktiskt, at Føroyar leita eftir olju, sum skip hava latið út í havið. Tað hefur onki við boriplatformar at gera. Teir virka bara sum "aflednings manøvre" í tí stóru ætlanini. Á henda hátt kunnu vit tjena tons av pengum upp á oljubútur. Vit skulu sostatt virka sum fremsti oljukostur í heiminum og kunnu lættliga tjena milliardir, um vit bera okkum rætt at!

Endiliga sleppur fólk við merkja ágóðan av áralangari gransking innan oljuvinnuna, sum í síðsta enda fer at bjarga Føroyum.

Vit kundu eisini tikið stigið fult út. Nú fólk í álv-ara tosa um kjarnorku sum eina alternativa orku. Hví ikki byrja við kjarnorku royndaspreingingum? Vit kunnu loyva londum, sum ikki liggja við havið at royndarspreingja í okkara havi. Kanska tað er tann alternativa vinnan, sum skal til fyri at bjarga Føroyum úr kreppuni? So verða vit eisini tjóðin, sum fer at hava flest nýggj sløg av fiski við tveimum

stertum, trimum høvdu o.s.fr.. Vit verða tað nýggja Galapagos og ferðavinna fer helst endiliga at fáa tað síðsta sparki, sum ger at Føroyar verða heimsins nalvi.

Nei seríost. Nú mugu tit fólkavald og kommunurnar for f... taka tykkum saman og fáa skil á hesum óskilinum. Ger ein lóg, har tað snýr seg um milliónabøtur, har oljulekar gera seg galdandi. Tað kann ikki vera rætt, at tað føroyska havumhvørvið skal verða synonym við lort.

Búskaparpolitikkurin skal borga fyri tryggleika

EYÐGUNN
SAMUELSEN

løgtingskvinnu fyri
Javnaðarflokkinn

Seinastu tíðina hefur nógv tjak verið um hvat skal gerast, nú figgjarlógin í 2009 vísir eitt stórt hall, samstundis sum figgjar- og búskaparkreppan eisini rakar okkum. Hetta er á ein hátt at blanda tingini saman, sonevnda strukturella hallið á figgjarlógini er ikki nýliga íkomið, meðan búskaparin byrjaði at vísa krepputekin á heystið 2008.

Alheims kreppan

Skulu vit basa alheims-kreppuni, sum nú er íkom-in mugu, vit føra ein politikk, ið hefur til endamáls: at byrgja upp fyri arbeiðs-loysi, at gera tað móguligt hjá fólkinum at vera verandi í Føroyum og at byrgja upp fyri, at økini kring landið verða niðurlagað. Tí er yvirskriftin tryggleiki, vanliga fólk, ung sum eldri eins og kommununar mugu kenna seg tryggan skilt á tann hátt, at tey mugu verða vís í, at sjálvt um myrk skýggj eru á luftini, so fer landsstýrið ikki at føra ein politikk, ið er við til at

skapa ótryggleika og skrykkja tilverugrundarlagið undan teimum.

Lyklaorðini til henda politikk eru tiltøk, ið verja umhvøvi, skapa virksemi og útbúgva og førleikamenna okkara arbeiðsmegi.

Arbeiðsloysi

Fyri at fyrbyrgja vaksandi arbeiðsloysi mugu virk-semiskapandi tiltøk setast í verk og er komandi bústaðarpakkin, saman við tiltøkum at bjálva og viðlíkahalda almennar bygningar, ein góð byrjan. Har-aftrat mugu serlig tiltøk gerast fyri tey ungu og er endurreisn av skipanini »ung í arbeiði« eitt amboð.

Fráflyting

Skal samfelagið framvegis hava móguleikar at mennast mugu, vit gera íløgur í at førleikamenna okkara arbeiðsmegi, og tí skal útbúgving, umskúling og eftirútbúgving raðfestast hægri enn í dag.

Niðurlaging av økjum

Longu nú eru fleiri komm-unur í álvarsomum figgjar-trupuleikum. Vilja vit framvegis varðveita virðis-skapandi framleiðsluna kring landið, mugu átøk gerast. Vit eiga at skipa

kommunur í størri eindir, so tær hava móguleikan at hava ein ration-nellari rakstur enn í dag.

Serlig atlit mugu takast til tey økini, ið eru sárbar fyri konjunktur broytingum, sum til dømis Klaksvík. Íløgur eiga at gerast innan eldraðikið og rætt hevði verið at fingið fleiri almenn arbeiðspláss kring landið, sum ein mótvekt til konjunktursveiggin.

Strukturella hallið

Strukturella hallið er, sum so, ein eldri trupulleiki. Byrjanin skal finnast í tíðini undir fullveldissam-gonguni 1998 til 2002, tá ið almennu útreiðslurnar vórðu øktar við nærum 1 milliard og blokkurin var skorin, uttan at almenni sektorurin var tillagaður hesa broyting í figgjarligu fortreytunum. Frá 2002 og til 2008 hefur samfelagið mist 3,8 milliardir í inn-tøku orsakað av blokk-niðurskurðinum. Búskapar-politikkurin hjá ABC samgonguni, ið sat frá 2004-2008, fyrihelt seg heldur ikki til henda verðuleika.

Fokus á búskaparkreppuna

Sum nevnt í byrjanini, so hava vit undirskot á

figgjarlógini. Eisini hava vit nakrar bygnaðarlígar trupulleikar, bæði innan almenna sektorin og fiskivinnuna, og vit verða rakt av tí heimsumfatandi búskaparkreppuni. Hetta eru alt trupulleikar ið vit mugu fyrihalda okkum til. Fleiri flokkar fokusera einamest upp á hallið á figgjarlógini. Fyri Javnaðarflokkinn er ongin ivi, vit eiga fyrst og fremst, at fokusera upp á at byrgja upp fyri alheimskreppuni og síðan á hinar trupulleikarnar.

Hetta skal ikki skiljast sum, at vit onki skulu gera við strukturellu trupulleikarnir. Teir eru íkomnir yvir eitt langt áramál og mugu loysast við tiltøkum yvir eitt longri áramál. Onkursvegna mugu tiltøkini samskipast. Allheims-kreppan leikar her og nú, og hava vit ikki fokus á at tálma teir trupulleikar, ið standast av kreppuni her og nú, so kunnu vit fáa enn fleiri trupulleikar, ið fara at merkja føroyska samfelagið nógv ár fram í tíðina.

»Finna sparingar á eldraøkinum«

ROLF
GUTTESSEN

Hetta var ein yvirskrift á portalinum 9.4.2009.

Beint undir yvirskriftini var mynd av Jóhannes Eidesgaard, og víðari ein stutt samrøða við nøkrum setningum, sum JE skuldi hava sagt. Tað var journalistur á Sosialinum, Eirikur í Jákupsstovu, sum hevði

skrivað greinastubban.

Eg føldi meg noyddan at brúka henda stubban í tíðargrein í Sosialinum um óverdugu støduna hjá teim eldru í Havn, tí tað ljóðaði sum javnaðarformaðurin ætlaði at spara á eldraøkinum, sum frammanundan er alvorliga forsømt, serliga í Havn.

Eidesgaard dementerar so yvirskriftina

Nú hefur JE dementerað, og sagt at yvirskriftin ikki

eru hansara orð. Hvørjum skal man nú trúgva? Eg má allarfyrr siga, at tað er ógvuliga beklagiligt, at ein landsstýrismaður (hóast páskadagur), er so seinur at dementera, um tað hefur nakað upp á seg.

Var yvirskriftin rætt citat? Ella vóru orðini sett saman av journalistinum Eiriki í Jákupsstovu?

Yvirskriftin, sum verður heft uppá Jóhannes Eidesgaard er IKKI beinleiðis citat.

Eg vendi mær til Eirik í Jákupsstovu (EJ), og spurdi um hann kundi dokumentera, at Eidesgaard hevði sagt so: »Finna sparingar á eldraøkinum«.

Tað kundi hann IKKI.

Í fyrsta svari (Mail 15.4.2009, kl 11:47) sigur EJ: »Og at hann sigur, at útreiðslurnar til eldraðikið vaksa óvanliga skjótt, er tað, hann segði«. Hvat??? Tað at útreiðslurnar vaksa skjótt, og so at siga at spara – tað hongur ikki

saman!

Ikki orðarætt

Eg var ikki nøgdur við svarið, og spurdi eina ferð aftrat. Tá var svarið: »Hann hefur ikki orðarætt sagt, at sparingar skulu finnast á eldraøkinum...« (Mail 16.4.2009, kl 12:11) Altso er yvirskriftin ikki orðini hjá Eidesgaard, men hjá Jákupsstovu!

Orðaskiftið millum Jákupsstovu og meg endar við einum maili, har hann

sigur: »Sitatini í greinini kunnu bera yvirskriftina«. Hetta er bara ein annar máti at siga og viðganga, at yvirskriftina hefur Jákupsstovu sjálvur funnið uppá. Tað, at konstatera at útreiðslurnar á eldraøkinum vaksa skjótt, kann eftir mínari hugsan IKKI bera eina yvirskrift sum fokusera uppá sparingar.

17.04.09